

onken, en het
kenachtig uit-
ontsloten mijn-
en".

elijke leven is
litie, die v. E.
redikanten, en
t de woorden
n bestaan", of

dingen van de-
die beteken

afde bedoeling
n zijn" zal wel
met uw Raad
doel is zijn; in
lijk kan zijn".
f ruimer: „zoo
en Uwe goed-

om er veel aan-

ar ook voor
iming van het-

en daarbij den-
ad Gods, gelijk
igheid is vast-
t tijd, in ver-

onderscheiding.

plan bij onzen
plan, waarin
heeft, behalve
en een ander,
len zijn opge-
allengs wordt

maar even de
t behoort in te
e zijn, dat hij

et alle dingen
ekerheid zijner

Raad Gods —
ering toekomt,
t voor ons ge-
en ander plan
wel een plaats

euwigen Raad
en, maar wel

e droomerijen
alle macht uit
niet onder één
jaansch denk-
ij weet slechts
n der eeuwig-
t welbehagen",
kerkelijkt.

dat vrager tot

veranderlijken
ok die waarom
am fatalistisch,
lijk voor ons

en het heiden-
veranderlijken
tusschen fata-
terwerping en
Raad van zijn
leid is als tus-
e als tusschen
igen God dien

t — en dat is
lem, gelijk Hij
rd: als den al-
lie alle dingen

Raad en als
ezus Christus,
zorg en elken
in het kind in
genstelling tus-
sich menschen-
en Heerscher
sel te boven
blijft het niet
t het niet met
en tegenover
maar het voelt
ook met zijn
in liefde aan
len toe, Gods
rkelijking, zoo-
stus was, toen
e bad: „Vader,
rinkbeker van
wil, maar ge-

et bidden niets
rijgen, wat wij

Bidden is gemeenschap zoeken met God, om te
ervaren, dat Hij gemeenschap maakt met ons. En
in de ontmoeting van die gemeenschap ligt de ver-
hooring van 't gebed.

Zelfs al zou de zaak, die we onder eerbiedig aan-
vaarden van Gods Raad van den Heere vroegen,
ons worden geweigerd. Zooals Christus verhoord
is in Gethsémané, en zooals de Apostel Paulus,
toen hij tot driemaal toe bad om bevrijd te wor-
den van den doorn in het vleesch, zijn gebedsver-
hooring vond in het: „Mijne genade is u genoeg.
Want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht”.

Maar 't geloof is dan ook de éénige weg om de
tegenstelling tusschen den Raad Gods en ons bid-
den, die het verstand schept maar niet over-
winnen kan, te boven te komen.

Zonder het geloof is het onmogelijk Gode te
behagen. Altoos en in alles. Doch vooral in het
gebed. Want — „die tot God komt moet gelooven,
dat Hij is, en een belooner is dergenen die Hem
zoeken”.

Ik eindig daarom met dien weg mijn vrager
aan te bevelen.

B.

F.

HET BOEK VAN DE WEEK

De Ned. Geref. Kerk van Zuid-Afrika en de zaak
van Prof. Du Plessis.

II.

Een ander punt van belang, waarbij we meer
het standpunt van Senator Malan dan van Prof.
Du Plessis in het oog vatten moeten, is de ver-
houding van kerk en staat.

Volgens het gevoelen van Malan staat de zaak
zoo, dat, indien een kerk besluiten neemt inzake
de leer, een lid van die kerk, dat zich bij haar
aansloot vóór zulk een besluit genomen werd, niet
gehouden is zich daaraan te onderwerpen; indien
die kerk verandering ten aanzien van haar leer-
uitspraken wenscht moet ze deze door middel
van een parlementsweet trachten te verkrijgen; is
alzo die verandering verkregen, dan is zij bin-
dend voor alle lidmaten, zoowel die zich vóór
als na de aanneming der bewuste parlementsweet
hebben aangesloten. Dit standpunt loochent der-
halve het eigen soevereine beschikkingsrecht der
kerk inzake de leer. We hebben hier te doen met
een zoo kras mogelijke ontkenning van de door
alle Gereformeerden steeds vastgehouden potes-
tas dogmatica (bevoegdheid tot vaststelling
van de leer) der kerk. Bovendien maakt het de
kerk geheel ondergeschikt aan den staat: wat de
kerk niet met bindend gezag kan tot stand bren-
gen, kan de staat voor de leden der kerk wel!

Nu baseert zich de meening van Senator Malan
misschien niet zoozeer op zijn principiële be-
schouwing omtrent de verhouding van kerk en
staat, en omtrent de kerkelijke macht als zoo-
danig, maar meer op den feitelijken toestand,
zooals die in Zuid-Afrika is. Hij gaat, als jurist
en politicus, vermoedelijk meer uit van het po-
sitieve recht. En nu is inderdaad de toestand
zoo, dat de grondslag van de Ned. Geref. kerk
van Zuid-Afrika, zooals die in haar Belijdenis-
schriften is vervat, ook wettelijk is vastgelegd,
en wel door de z.g. Kerkordonnantie van het
jaar 1843. Wij willen op de kerkelijke en juridische
consequenties van deze Zuid-Afrikaansche rege-
ling niet nader ingaan; maar wel moeten wij er
op wijzen, dat het positieve recht toch niet de
bron kan zijn om principiële te bepalen hoe de
bevoegdheid der kerk behoort te zijn. En in ieder
geval willen wij hier onze zeer groote dankbaar-
heid uitspreken, dat de Gereformeerde Kerken in
Nederland het soeverein beschikkingsrecht in
eigen kring inzake de leer ongerept en onver-
minderd bezitten.

De kwestie van de potestas dogmatica der
kerk heeft in de procedure-Du Plessis een zeer
acuut vorm aangenomen, toen de hoogleeraar,
na door de Synode van 1930 veroordeeld en van
zijn ambt ontzet te zijn, een beroep deed op den
wereldlijken rechter. Door de uitspraak van het
Z. Afrikaansche Hooggerechtshof, dat deze veroor-
deeling en ontzetting onrechtmatig keurde, is
onder meer vastgelegd geworden, dat de kerk haar
confessie niet kan wijzigen, zooals hierboven reeds
als het gevoelen van Senator Malan werd aange-
geleid. Maar dat niet alleen. Zelfs het recht om de
Belijdenis te interpreteren, komt niet aan de kerk
ongerept en onverminderd toe. Ze heeft dat recht
in het geheel niet, wanneer deze interpretatie het
karakter van „uitbouw” der belijdenis draagt; ze
heeft dat recht alleen wanneer het gaat om ge-
vallen van leertucht. Maar ook in die gevallen
heeft ze dat recht niet onbepaald; ze heeft het
alleen wanneer de beklagde zich daaraan vrij-
willig onderworpen heeft en wanneer ze binnen
haar bevoegdheid volgens de Kerkwet blijft. Er
zijn niet veel woorden noodig om aan te toonen,
dat het recht van interpretatie der Confessie op
die wijze heel licht volkomen illusoir wordt. Want
wanneer de wereldlijke rechter te oordeelen krijgt

over de vraag of de kerk zich binnen de perken
van haar bevoegdheid volgens de Kerkwet ge-
houden heeft, zullen er in den regel wel formeele
bezwaren zijn, die den rechter aanleiding geven om
de kerkelijke beslissing te casseeren. Het is nu
eenmaal een bekend feit, dat in kerkelijke leer-
procedures van de zijde dergenen die voorwerp
van deze procedures zijn met een aan het wonder-
baarlijke grenzende virtuositeit zulke formeele be-
zwaren worden te berde gebracht (iets wat wij
heusch niet eerst door de jongste leer-procedures
in Nederland en Zuid-Afrika behoeften te leeren).
In de procedure-Du Plessis is de verlamming van
het kerkelijk leertucht-recht op deze manier ook
wel heel duidelijk gebleken. De Kerkwet der Ned.
Geref. kerk verloonde n.l. deze leemte dat wel
het appél-recht van den beklagde die door den
Ring veroordeeld was, uitdrukkelijk was vastge-
legd, maar niet het appél-recht van den aanklager,
ingeval de beklagde door den Ring was vrijge-
sproken. Gevolg hiervan was, dat het Hoogge-
rechtshof het recht van de Curatoren (n.b. depu-
taten van de Synode, door wie de Synode toezicht
oefent op de hoogleeraren!) om zich van de be-
slissing van den Ring ten gunste van Prof. Du
Plessis, op de Synode te beroepen ontkende, en
wat meer zegt, aan de Synode te bevoegdheid
ontzegde om zulk een appél in behandeling te
nemen. De Synode van 1932 heeft zich naar aan-
leiding van de gevallen beslissing gehaast een
wijziging in de Kerkwet te brengen, waardoor ook
aan een aanklager in een kwestie van leertucht
appél op de Synode wordt toegekend; maar dat
kon aan de beslissing in de zaak-Du Plessis na-
tuurlijk niets meer veranderen; en bovendien kan
zulk een wijziging van de Kerkwet op een be-
paald punt niet beletten dat bij een volgende ge-
legenheid weer een ander formeel bezwaar zich
zal voordoen, waardoor de kerkelijke leertucht
in haar werking belemmerd wordt. Dat is het
gevolg van een heillooze vermenging van burger-
rechtelijke en kerkrechtelijke beginselen. De be-
voegdheid der kerk moet naar de beginselen van
haar eigen recht, en niet naar den maatstaf van
het wereldlijk recht beoordeeld worden.

Deze aangelegenheid van de interpretatie der
Confessie is daarom van zoo groot gewicht, wijl
het in de heele zaak-Du Plessis juist gaat om de
vraag, welke gevoelens binnen de grenzen van de
Confessie toelaatbaar zijn. En nu zal het voor
ieder duidelijk wezen, dat het oordeel daarover
uiteindelijk toch alleen aan de kerk zelf toe-
komen kan. Senator Malan zegt op bldz. 27 van
zijn boek, dat het geschil tusschen het Curatorium
en professor Du Plessis in hoofdzaak een kwestie
is van de interpretatie der Belijdenisschriften.
Uitnemend — maar wie heeft daarin te beslissen?
Prof. Du Plessis zelf? Of een zijner aanhan-
gers? Of iemand anders? Het is duidelijk, dat,
wijl de Confessie de Confessie der kerk is, ook
die kerk alleen en niemand anders over haar
interpretatie te oordeelen heeft. En Senator Malan
moge zijn standpunt kiezen in de mogelijkheid dat
de Belijdenisschriften ruimte laten voor meer dan
één godsdienstige of leerstellige beschouwing, hij
komt daarmee niet uit, tenzij dat hij aanwijst, waar
de beoordeeling ligt of 'n bepaalde gods-
dienstige of leerstellige beschouwing ruimte vindt
binnen de grenzen der Belijdenis. En die beoor-
deeling — Senator Malan zal ons dit, we zijn er
van overtuigd, ten slotte toch zelf moeten toe-
geven — kan alleen bij de kerk berusten.

Er zou zeer zeker naar aanleiding van het be-
langwekkende boek van Senator Malan nog veel
meer te zeggen zijn; maar deze bespreking mag
niet te uitgebreid worden, en daarom zullen we
het hierbij laten. Wij ontvangen den indruk, dat
de schrijver zijn eigen standpunt (en daarmee ook
feitelijk in hoofdzaak dat van Prof. Du Plessis)
vrijwel als vanzelfsprekend beschouwt. Daarom
hebben wij in onze bespreking trachten aan te
toonen, dat de dingen niet zoo vanzelfsprekend
aldus liggen, als de bekwaame jurist en politicus
meent. Wanneer men de vraagstukken die hier
in het geding zijn — gelijk toch recht en billijk
is — meer theologisch beziet, komen ze in een
heel ander licht te staan.

G. Ch. AALDERS.

In het eerste gedeelte van onze bespreking van Senator
Malan's boek sloop een zinstorende vergissing in. Tegen het
einde wordt daar gezegd, dat Prof. Du Plessis en Senator
Malan zich geen rekenschap hebben gegeven van de vraag, of
in de stellingen der wetenschap niet een belangrijk element
van zuiver objectief menschelek inzicht ligt. Dit moet natu-
rlijk zijn: zuiver subjectief menschelek inzicht.

III ZIELKUNDE III

Het „ik”.

III.

Ook de verklarende zielkunde levert
haar bijdrage tot het vaststellen van het feit dat
wij inderdaad over ons diepste wezen, over de

kern of persoonlijkheid spreken als over ons „ik”.

En wanneer we dan over de verklarende ziel-
kunde gaan spreken zijn wij uiteraard, anders dan
bij de beschrijvende psychologie, gerechtigd, niet
alleen op het algemeen-menschelek leven, maar
speciaal ook op de belevingen van den christen
een beroep te doen.

In het algemeen-menschelek leven kunnen
allerlei verschijnselen alleen worden verklaard
doordien we kennis hebben van het onderscheid
tusschen ons eigenlijke „ik” en de belevingen die
het „ik” als bewustzijnsinhouden ervaart. Bij de
eene situatie komt dit duidelijker uit dan bij de
andere. Onder de eene omstandigheid is dit ge-
makkelijker te ervaren dan onder de andere.

Zeer duidelijk spreekt dit b.v. uit de werking
van het geheugen. Wanneer wij iets uit ons ge-
heugen willen opdiepen, wanneer wij ons dus weer
iets bewust willen maken, hebben wij daarmee
soms niet geringe moeite. Vooral geldt dit o.a.
bij het zoeken naar een naam, naar een getal of
naar een bepaalde formuleering. Wij kunnen dan
bij ons zelf ontdekken dat binnen in ons het merk-
waardige proces zich afspeelt, dat wij gaan zoeken
in onze eigen bewustzijnsinhouden. Voor den een-
voudige is dit ook duidelijk wanneer hij zoekt om
een beleving uit het verleden zich weer klaar voor
oogen te stellen. Hij poogt dan verschillende pun-
ten uit het verleden, die hem op dit oogenblik be-
wust zijn, zoo ten opzichte van elkaar te plaatsen
dat hij daardoor, met behulp van allerlei asso-
ciaties, ook de ontbrekende deelen kan terug
vinden. De meeste menschen kennen wel de
typische uitdrukking: „Ik moet eens even de
kastjes van mijn hersens afzoeken”.

Bij deze functie van het geheugen is duidelijk
aanwezig de beleving van een „ik” en een „dat”
waarop het „ik” zich richt. Het „dat” is psychisch
bezit; aan het „dat” zijn ook allerlei geestelijke
waarden verbonden. Maar het totaal van het
„dat” belevt wij zeer bewust als het andere
dan het eigenlijke subject, dat zoekt
naar het „dat” en dat het eindelijk vindt.

In het licht van hetgeen wij tot hiertoe over
het „ik” opmerkten is deze situatie duidelijk en
begrijpelijk. Immers, het „ik” heeft een bewust-
zijnsinhoud, het werkt ermee en bij het geheugen
zoekt het ernaar om er opnieuw mee te kunnen
werken.

Op velerlei manier zouden verschillende levens-
ervaringen hier ter illustratie kunnen worden bij-
gebracht.

Wij willen ons echter beperken tot een van de
meest merkwaardige belevingen, die een mensch
van de verscheidenheid tusschen zijn eigen „ik”
en de bewustzijnsinhoud als „het andere” kan
hebben. Wij denken hier aan hetgeen een mensch
overkomt wanneer hij den slaap niet kan vatten.
Het gebeurt dan herhaaldelijk, dat hij in zeer
sterke mate datgene ervaart wat men ook wel eens
in het gewone leven op den dag bij zichzelf op-
merkt; al is het dan ook voor den normalen
mensch in het gewone leven betrekkelijk een uit-
zondering dat zooiets geschiedt.

Iemand ligt te bed; hij wenscht te gaan slapen.
Maar opeens komt een voorstelling op hem af.
Deze voorstelling dringt zich aan hem op. Hij
beleeft zeer duidelijk die voorstelling als „het
andere”. Die voorstelling was uit den aard der
zaak in zijn psychisch leven wel aanwezig. „Hij”
had de voorstelling, maar zijn „ik” had op dat
oogenblik de voorstelling niet. Straks worstelt hij
om die voorstelling kwijt te raken, omdat zij zulk
een karakter heeft en zijn „ik” dermate bezighoudt
dat hij daardoor den slaap niet kan vatten.

Eindelijk glijdt de voorstelling weg. Maar even
later doemt er plotseling uit zijn herinneringsleven
een plicht op, dien hij verzuimde te vervullen. Hij
is zich ineens klaar bewust iets vergeten te heb-
ben, maar daarbij beleeft hij ook zeer duidelijk
dat zijn „ik” niet naar die herinnering zoekt,
maar deze herinnering zich aan zijn „ik” opdringt.
In zijn psychisch leven was wel het beeld van den
plicht waarop de herinnering doelt aanwezig, maar
het „ik” had deze herinnering niet bewust. Nu
opeens beleeft hij echter een ervaring alsof deze
herinnering tegen zijn „ik” geslingerd wordt en
het „ik” heeft opeens bewust de herinnering aan
den verzuimden plicht.

Dergelijke ervaringen zijn te verklaren juist uit
het onderscheid tusschen ons „ik” als centraal
punt onzer persoonlijkheid en datgene wat wij
als totaal-mensch, als individu aan psychische
inhouden hebben.

Zoodra wij nu deze beleving bewust hebben en
wij dus ook weer de herinnering hebben, is er ook
de eenheid tusschen plicht en herinnering; doch
op het moment waarop de herinnering op ons aan-
komt, belevt wij wel degelijk een onderscheid
tusschen het „ik” en „het andere”.

Veel klaarder echter nog spreken voor den
christen de feiten, die hij door het geloof beleeft.
Elken dag aanvaardt de geloovige dat er een
worsteling is tusschen zijn diepste „ik” en zijn
streven als menschelek individu. Immers, ware
het zoo, dat de feitelijke uitingen van zijn per-